

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

עד שישלח בו יד. והא דקתני לעיל (דף קז.) והעדים מעידים אומן שגנבו משלם תשלומי כפל היינו ששלח בו יד: **הואיל ויצא ידו בעלים בשבועה ראשונה.** דלע"ג שהודה שלשקר נשבע אין חייב מן הדין לשבע פעם שניה שגנבו

קבנ א מיי פ"ד הלכות גיבה הל' ג טו"ח"מ סי' (טז) טכ: קבנ ב מיי טס הל' ג: קבנ ג מיי טיו הל' א: שאלה פסקון הל' א: פנת עזין פה טו"שע"מ סי' ל"ד טק"ג ו סי' ל"ה סי' ט"ז ב:

מוסף רש"י

צריכין כפירה במקצת והוראה במקצת. כגון שומר חנם שגנב כסו ונשבע עליו לשבע שגנבה ושומר עבד לשבע שגנבה ושאל לשבע שמה ממלכה, לרישון כפירה וכו' (ב"מ פ"ח.) שלש שבועות משיבועין אחרו. לשומר חנם שטען נגנבה (ש"ס א.) שבועה לשלש שלחתי בה יד. לעשות מלכתי, דא שלח עזי גזל גזל עליה ומייב כפוסה ואפילו נאכמה כרשותיה היא קיימה ורידה היא (ש"ס.)

לרישון כפירה נמקלת והודה נמקלת. קודם שיתחייבו שבעה ולא נשבעו בלא כפירה והודה אין שבעתו של ש"ח כלום ולא מחייבתו כפל ודמיו בר חמא פליג אדרבי חייה בר יוסף: פרשה ראשונה נאמרה בש"ח ושניה בשומר סכר: **שוכר.** פלוגתא דר"מ ורבי יהודה לעיל (דף קז.): **אינו חייב.** כפל: **עד שישלח**

תורה אור השלם

1. על כל דבר פשע על שור על החמור על שלח על שלמה על כל אבדו אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים יבא דבר וישען אשר ישיען אלהים ישלם שנים לפרעה: שמו ככ ח וכו' ושאל איש מעט רעה וישבר או מל בעליו אין עמו שלם ישלם: שמו ככ יג וכו' לא יוצא חמור ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאת רעה: שמו ככ ז

הגהות הב"ח

- (א) נב' מלי טמא דאמר קרא וקרב: (ב) רש"י ד"ה לא תסע וכו' לחייבו כפל ואי קשיא הא דאמרין לעיל השבע עליו ה' פעמים בין בפני כ"ד בין שלא בפני כ"ד חייב על כל אחת ואחת והבא אמרין פטור איבא לתרוגי דהתם ודאי חייב דהא דברן שבועה קמייב ולא שני לן בין בפני כ"ד בין שלא בפני כ"ד דסתמא כתיב מכל אשר ישבע עליו לשקר וגו' אבל הבא ככפל קאמר דפטור דהא שבועה בתרייתא לאו שבועת הדיינין היא ואע"פ שבעית בב"ד שלא היה להם לב"ד להשביעו שהרי כבר נמכר מכלל שבועה ראשונה דטוען טענת אביה ונשבע לא משלם כפל וכפול לא משלם אלא בשבועת הדיינין דבהכי כתיב ונקרב בעל הבית וגו' לשבועה לשלם שנים ואין אלהים אלא דיינין דמיו נשבע כמחילה שז לא היה מחוייב שבעה לעולם כ"ל:

מוסף תוס'

- א. וא"ת השתא נמי היך מייחב חומש, הרי כבר יצא בשבועה ראשונה וי"ל דהודאי אי טען טענת אבד ונשבע חזרו וטען טענת גבד או הוא דפטור מכפל שהרי כבר יצא וכו' משום דכפל לא מייחב אלא בב"ד ואו מיפטור בשבועה ראשונה, אבל השתא דטוען טענת גבד וכו' מחוייב חומש משום דחומש יכול להתחייב בכ"ד ב"ד ר"פ.

צריכין כפירה במקצת והוראה במקצת ואלו הן שומר חנם והשוואל נושא שכר והשובר אמר רבא מאי מעמא דרמי בר חמא שומר חנם בהדיא כתיב ביה יכי הוא זה שומר שכר יליף נתינה נתינה משומר חנם שואל² וכו' ישאל וי"ו מוסף על ענין ראשון שובר אי למ"ד כשומר שכר היינו שומר שכר אי למ"ד כשומר חנם היינו שומר חנם וא"ר חייא בר יוסף הטוען טענת גבד כפקדון אינו חייב עד שישלח בו יד מאי מעמא (ב) ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח יד במלאכת רעהו מכלל דאי שלח בה יד מייחב למימרא דבשלח בה יד עסקינן אמר להו ר' חייא בר אבא הכי א"ר יוחנן בעומדת על אבוסה שנו א"ל ר' זירא לר' חייא בר אבא דוקא בעומדת על אבוסה קאמר אבל שלח בה יד קנה ושבועה לא מהניא ביה כלום או דלמא אפי' עומדת על אבוסה קאמר א"ל זו לא שמעתי ויצא בה שמעתי דא"ר אסי א"ר יוחנן הטוען טענת אבד ונשבע וחזרו וטען טענת גבד ונשבע ובאו עדים פטור מ"ט לאו משום דקנה בשבועה ראשונה א"ל לא הואיל ויצא ידו בעלים בשבועה ראשונה איתמר נמי א"ר אבין א"ר אילעא א"ר יוחנן הטוען טענת אבירה בפקדון ונשבע וחזרו וטען טענת גניבה ונשבע ובאו עדים פטור הואיל ויצא ידו בעלים בשבועה ראשונה אמר רב ששת הטוען טענת גבד בפקדון כיון ששלח בו יד פטור מאי מעמא הכי קאמר רחמנא ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו וגו' הא שלח ידו פטור אמר ליה רב נחמן והלא⁶ שלש שבועות משיבועין אותו שבעה שלא פשעתי בה שבועה שלא שלחתי בה יד שבועה שאינה ברשותי מאי לאו שבועה שלא שלחתי בה יד דומיא דשבועה שאינה ברשותי מה שבועה שאינה ברשותי כי מוגליא מילתא דאיתיה ברשותיה חייב אף שבועה שלא שלחתי בה יד מוגליא מילתא דשלח בה יד חייב אמר ליה לא שבועה שלא שלחתי בה יד דומיא דשלא פשעתי בה מה שבועה שלא פשעתי בה

כמו שחזר וטוען אלא נאמן שלא נשבעה לומר שגנב כמנו דלי צעי אמר באמת נשבעתי והיה פטור והא קמ"ל א"ע שמונע מפי צ"ד כגון טענו צפי צ"ד אחר שלא היו יודעים שנשבע כבר קודם והשביעוהו עמה דפטור כיון שמן הדין לא היה לו לשבע: **וישלח בו יד פטור.** והא דלמיר לעיל והעדים מעידים אותו שאלו משלם תשלומי כפל כ"ל כ"ל כגון שאלו לאחר שבועה ונראה דדוקא קאמר ושלח דגזירת הכתוב היא כדקאמר אם לא שלח הא שלח פטור אבל כופר בפקדון א"ע"ג דלמיר כן שסת לעיל הכופר בפקדון נעשה עליו גזל כפל מיהא מחייב דהא דקאמר נעשה עליו גזל היינו להתחייב באונסין: **ושלש שבועות משיבועין אותה.** ורישן כוליה דלי נשבע שלא פשעתי אכתי מיישין שמה כרשותו הוא ובאמת נשבע וכשנשבע שאינה כרשותו איכא למיחש שמה שלח בה יד ומחייב א"ע"פ שלח שפס ואינה ברשותו: **מאי א"ר** שלח שלחתי בה יד. ה"ג ה"מ פירושי לרבי חייא בר יוסף וילמא מלי לאו [שלח] שלחתי דומיא דלא פשעתי ולשוני לא דומיא דלין כרשותי:

מה שבועה שלא פשעתי בה כי מוגליא מילתא דפשע בה פטור. דהא מהכא דרשנין טוען טענת גבד מדכתיב אם לא ימצא הגנב אלא הוא בטען טענת גבד ונשבע בה לא ימצא הגנב אלא גנבו: **למנו** שמוען טענת גבד וחזרו וטען טענת אבד. ואיפכא לא מני למימר דלס כן לא מחייב כפל כדלמיר לעיל שכבר ילא ידי בעלים שבועה ראשונה⁸ והכי פירושו וחזרו וטען טענת אבד ואומר מה שנשבעתי שגנב לא כי אלא אבד והיה לי לשבע שאבד אבל אין לפרש שאמר אחר שבועה אבד שא"כ לא הי"מ למפטור נפשיה אבד כיון שהיא כרשותו נשעה שנשבע דלהיא עשה שנשבע לשקר ממחייב באונסין ולא מחייב אהך שבועה חומש ואשם דלא היא כפירת ממון אלא כשבועת כפיו כעלמא:

כי מוגליא מילתא דפשע בה פטור מכפל בה פטור מכפל כי מוגליא מילתא דשלח בה יד פטור מכפל בעי רמי בר חמא ממון המחייבו כפל פטור מן החומש או דלמא שבועה המחייבתו כפל פטורתו מן החומש היכי דמי כגון שמוען טענת גבד ונשבע וחזרו וטען טענת אבד ונשבע

חייב כפל משום שבועה שאין כרשותו: **כי מוגליא מילתא דפשע בה.** ונגנבה: פטור מכפל. דהא יד כי מוגליא מילתא דשלח בה יד פטור מכפל. אפילו עדיין היא אלנו: **צעי רמי בר חמא.** דקיימא לן בפרק מרובה (לעיל דף סה:) ממון שאין משלם כראש דאיכא כפל כדדיה אין מוסף חומש ולעיל (דף קז.) נמי מניין לה אם משבאו אבד חומש לא מאן פטר ליה מחומשא ממונא או שבועה: והיכי דמי. כלומר למאי

חייב כפל משום שבועה שאין כרשותו: **כי מוגליא מילתא דפשע בה.** ונגנבה: פטור מכפל. דהא יד כי מוגליא מילתא דשלח בה יד פטור מכפל. אפילו עדיין היא אלנו: **צעי רמי בר חמא.** דקיימא לן בפרק מרובה (לעיל דף סה:) ממון שאין משלם כראש דאיכא כפל כדדיה אין מוסף חומש ולעיל (דף קז.) נמי מניין לה אם משבאו אבד חומש לא מאן פטר ליה מחומשא ממונא או שבועה: והיכי דמי. כלומר למאי

חייב כפל משום שבועה שאין כרשותו: **כי מוגליא מילתא דפשע בה.** ונגנבה: פטור מכפל. דהא יד כי מוגליא מילתא דשלח בה יד פטור מכפל. אפילו עדיין היא אלנו: **צעי רמי בר חמא.** דקיימא לן בפרק מרובה (לעיל דף סה:) ממון שאין משלם כראש דאיכא כפל כדדיה אין מוסף חומש ולעיל (דף קז.) נמי מניין לה אם משבאו אבד חומש לא מאן פטר ליה מחומשא ממונא או שבועה: והיכי דמי. כלומר למאי

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

קח.

עין משפט
גר מצוה

קנו א מיי פ"ד מהל' גמיה הל' ו'
קנו ב מיי שם הל' ו'
קנה ג ד מיי שם הל' ה'
(כד אלפס ב"מ פ"ג דף ע"ט):
קנב ה מיי פ"ה מהל' שאלה ופקדון הל' ד'
טו"מ"ח פ"י גלג ופ"י הל' ה'
קס ו מיי שם הל' ה'
טו"מ"ח פ"ה:

מוקף רש"י

אמר לאחד מן השוקן כ"י. הכל לא נרסין משביעין את, דהא כלל שבעה נמי מחייב כל שזה נגב מתעטף על ונגבנא כתיב ישלם שנים כלל שבעה (שבתות ושבועות). שילם ולא רבד לישבע. שבעות שומרים שלל פשע זה ושלל שלל זה ד, שהיה יכול לפטור בשבעה זו שער אמרו כ"י (ב"ב ל"ג). למי שהפקדון אצלו. דכיון דשילם קנה כל משלמיה (שם).

רבינו הגנאל

דאמר רבא וחמישיהו יוסיף עליו התורה ריבחה המישיית הרבה לקרן אחת, שבעה מינה. השתא איכא למימר ה"ה לפעיל וריבחה קרא אבל כפל לא ולא מריבחה. תבעוה בעלים לשומר ונשבע ודאי לשומר הגנב. קרנא אביי אמר לבעל הפקדון רבא אמר למי שהפקדון אצלו. וקיימא לן כרבא.

ובאו עדים אקמייתא. מימה דע"כ כשצלו עדים אקמייתא ואומרים בלזמה שעה ראינוהו ברשותו ונמצא שמכחישין גם שבעה שניה שנשבע שאבד וכשהודה אחר עדים אמאי משלם חומש הא קמיני לעיל (א) בצרייתא דהיכן פקדוני כ"י הודה מעלמנו משלם קרן וחומש משמע דוקא הודה מעלמנו אבל אחר עדים לא ויש לומר דלעולם בטענת אבד הודה לאחר עדים נמי משלם חומש כדמשמע בסמוך דקאמר מכדי האי שבעה לא מחייבא ליה כפל מחייביה חומש אלא שמע מינה ממון המחייבו כפל פוטרו מן החומש משמע הא היכא דליכא כפל בהעדלת עדים כמו בטענת אבד דמתחייב חומש בזהדה אחר עדים ועליל לאו דוקא נקט מעלמנו אלא הוא הדין אחר עדים ואידי דמנא כפיפא הודה מעלמנו נבי טוען טענת נגב תנא נמי ברש"א:

חד [נשבע] והודה וחד [נשבע] ובאו עדיב. נראה דוקא נקט מתחילה הודה דאי מתחילה כפר חד וצלו עדים וחס"כ הודה חד הוו עדים קודמין להודאה ומחייבין מרוביהו כפיפאל דעדים שצלו להעיד על שיהיה העידו אצל כשהודה חד קודם אע"פ שאח"כ צלו עדים יש לומר דפטור והכי משמע בכולה הך שמעתא דמודה בנגס ואח"כ צלו עדים דפטור:

מען מענת אבד ונשבע והודה והורו ושען מענת אבד. נראה דל"ג והודה לאס הודה מיד הויא ברשותו להחמיצ צאונסיס משעה שנשבע לשקר ומה שיחזור ויעטון שוב אבד אין כופר כלום ואפי' אמר לאחר שבעה אבד אלא נראה דלא הודה אלא לאחר שבעה שניה ומיהו מימא מאי קמבעיא ליה לרב פפא הא מתנימין היא דמייתי לעיל (דף קו.) השביע עליו ה' פעמים בין פפני ב"ד בין שלל פפני ב"ד וכפר עליו חייב על כל אחת ואחת:

וחזר ושען מענת נגב ונשבע. מימה היך השביעוהו בית דין כיון שנפטור בבית דין שבעה ראשונה ואפילו חזר וטען שלאחר שבעה ראשונה נגב מ"מ למה השביעוהו והלא משבעה ראשונה שנשבע לשקר חייב צאונסיס נמצא שלל כפר כלום במה שטען שנגב אחר שבעה ראשונה ואין לומר שצלו לפני בית דין אחר שלל ידעו שכבר נפטור והשביעוהו וכיון שנשבע על פי בית דין (אע"ג) שלל ידעו מחייב כפל והא דלמרינן לעיל שכבר

וצלו עדים. דכשנשבע היתה אללו לחייב כפל והדר הודה איהו אבדתייתא: מאי מחייב חומש אהך שבעה בתרייתא או לא: **והא איחייב ליה כפיפאל.** עליה דהאי ממון: או דלמא שבעה המחייבתו כפל פוטרו מן החומש. כגון אי הוה מודה השתא אקמייתא אחר העדלת עדים הוה מיפטור מחומש אצל השתא דלבתרייתא אודי והך שבעה לא חייבתייה כפיפאל מחייביה חומשא. והכא ליכא למימר יא לא ידי בעלים שבעה ראשונה דכי אמרינן ליה היכא דלמא סקדי אשבעה שניה דלמרינן אשבעת חנם לא מחייבי כפיפאל אצל היכא דלמא ענה קיימא לן לעיל (דף קו.) השביע עליו חמשה פעמים כ"י דלענין חומש ואס לא שני ליה בין שבעת עלמנו לשבעת דינין ובלבד שיכפור ממון: אמר לאחד מן השוקן. שאין שומר על שורו: **משביעך אני.** משום הודה מעלמנו דסיפא נקט אצל משום כפל בללו שבעה נמי מחייב: **כרי חומשי או כרי כפילי נהד גברא מאי הכי גרסינן:** לקרן אחת. אס כפר וחזר וכפר וזה"ל לתרין כפילי: **שבעוהו בעלים לשומר חנם ונשבע.** שנגנבה ונפטור ואח"כ שילם לפני משורת הדין: **כיון דאטרחיה.** שומר לבעלים עד שהצויהו בבית דין ונשבע אע"ג דהדר שילם לא מקנו ליה בעלים לשומר כפיפאל שבעת משלומים: **שהרי אמרו וכו'.** ויכול היה לפטור שבעה: הא

א) לעיל קו. [פ"ש] שבעת מט"ו (א) לעיל פ"ה; א) [בס"א]: החמישיהו, ה' בית ג"ג. (א) מתנתין הוא לקמן מע"ל וכן בשבעות ועין בספר כ"י, א) ש"ך קודם ד"ה טען.

תורה אור השלם

1. או מכל אשר ישבע עליו לשקר ושלם אתו בראשו והמשותף יסוף עליו לאשר הוא לו יתנו ביום אשמתו: ויקרא ה' כד

הנהגות הב"ח

(א) נבי דלא משלם חומשא וכפיפאל אבל בהרי גברוי האי משלם כפיפאל: (א) שם היכי דמי כגון שטען:

מוקף תוס'

א. רבינוהו חומ' בית לה ע"ה ד"ה אשמתיה.

יא שבעה ראשונה היינו שאזנת בית דין עזמו השביעוהו וטעו דאין סברא לחלק כלל ונראה דמיירי דלמר ליה בעל הפקדון שוב לאחר שנמצא שקרן שבעה ראשונה רלוני שמהא עליו שומר חנם ככתחילה וחזר וטען לאחר שעשייתו שומר חנם נגב ופוטור עזמו שהרי לא נתחייב צאונסין במה שעשאו בפירוש ש"ה אצל חימה ד"כ לא היו מד ממונא דהשתא הפקדו אללו פשע שניה ומה לי לקחו בידו ומה לי ומה"ל שלל לקחו אלא אמר ליה בעדו בידו תהא עליו שומר חנם: (א) **וְתָרִי בְּפִי־אֵי.** מחמת שנעשה פסול שבעה שניה משעה שנמצא שקרן שבעה ראשונה אין לפטרו משום דחשד על השבעה מדרבנן הוא דמיפסל כדמוכח בשבעות (דף מה.) דקמי ושכנגדו חשוד על השבעה ומשמע התם דמדרבנן הוא וכיון דמדאורייתא שבעתו שבעה מחייב כפל: **רבא אמר ר'מי שהפקדון אצלו.** וא"ת דהכא סבר רבא דאע"ג דאטרחיה לבי דינא מקני ליה כפיפאל וצפרק המפקיד (ב"מ דף לה.) גבי ההוא גברא דאפקיד כיפי גבי חבירה קאמר רבא שפיר עבד דלא אהדר ליה הכא אטרחיה לבי דינא התם לא אטרחיה לבי דינא ויש לומר דהתם שאני דאטרחיה לבי דינא ולא פירע ליה מידי אלא רב נחמן אגבייה לאפדנא מיניה אצל הכא אע"ג דאטרחיה לבי דינא קאת שנשבע לו תחילה מכל מקום הרי שילם לו בנאוף* ולא אטרחי בי דינא הלכך מקני ליה כפיפאל: